

Monitoringsrapportage SMOM-regeling

Periode: 2004 t/m 2008

Colofon Dit rapport is opgesteld door
drs. ing. S.H.B. van Haren

Datum April 2009

Kenmerk Versie 2.0

Status Definitief

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
1 Inleiding.....	4
2 SMOM-tender 2008.....	5
2.1 Inleiding.....	5
2.2 Programma's.....	6
2.3 Projecten algemeen	6
2.4 De nieuwe module "Internationale Samenwerking"	8
2.5 De module "Milieubeleid van Deur tot Dampkring"	9
2.6 Intra- en interdepartementale afstemming.....	10
2.7 Nieuwe organisaties.....	10
3 Trendanalyse SMOM periode 2004 t/m 2008.....	11
3.1 Indicator Aanvragen en budgetten	11
3.2 Indicator Onderwerpen	12
3.3 Indicator Doelgroepen.....	13
3.4 Indicator Samenwerking	14
3.5 Indicator Methoden en activiteiten	15
3.6 Indicator Beoogde resultaten	15
3.7 Indicator Project succesvol.....	16

Voorwoord

De subsidieregeling maatschappelijke organisaties en milieu (SMOM) biedt de mogelijkheid voor maatschappelijke organisaties om financiële steun te krijgen voor programma's en projecten op het gebied van milieu en duurzame ontwikkeling.

Deze rapportage bevat naast een korte terugblik op de aanvragen die in het jaar 2008 zijn binnengekomen een trendanalyse van de SMOM-regeling over de periode 2004 t/m 2008.

Uitgangspunt bij deze monitoring vormen de indicatoren die in samenwerking tussen SenterNovem en het ministerie van VROM in 2006 zijn bepaald (SMOM-monitor; indicatorenset, december 2006). Daarnaast wordt waar mogelijk ingegaan op de wijze waarop de SMOM-regeling bijdraagt aan de beleidsprioriteiten van de minister.

1 Inleiding

De subsidieregeling maatschappelijke organisaties en milieu (SMOM) ondersteunt projecten en programma's van maatschappelijke organisaties op het gebied van milieu en duurzame ontwikkeling. Met de financiële steun zijn deze organisaties in staat verantwoordelijkheid en initiatief te nemen. De regeling draagt daarnaast bij aan het vergroten van het luisterend vermogen van de overheid, doordat de overheid via de regeling zicht krijgt op ontwikkelingen en initiatieven in de samenleving.

De monitoringsrapportage met trendanalyse van de SMOM-regeling levert zowel een bijdrage aan het vergroten van het luisterend vermogen van de overheid, als een verantwoording die behalve geldbedragen en bestemmingen ook meer inhoudelijke informatie geeft. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling die door het Ministerie van Financiën in gang is gezet met de nota "Van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording" (1999).

Om aan bovenstaande doelen te voldoen wordt in deze rapportage naast de jaarlijkse monitoring van het afgelopen jaar ook een trendanalyse over de periode vanaf het jaar 2004 gemaakt. Hierbij wordt gebruik gemaakt van dezelfde indicatoren als bij de monitoring:

- Aantallen aanvragen en gevraagde budgetten
- Onderwerpen
- Doelgroepen
- Samenwerking
- Methodieken
- Beoogde resultaten
- Succes project

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een overzicht van de projectaanvragen van de SMOM-regeling in 2008 waarbij de koppeling wordt gelegd met de beleidsprioriteiten van de Minister. In hoofdstuk 3 worden over de SMOM-aanvragen van de periode 2004 t/m 2008 per indicator de trends gesignaleerd en voor zover mogelijk geanalyseerd.

2 SMOM-tender 2008

2.1 Inleiding

Dit jaar was een bijzonder jaar voor de SMOM-regeling door de relatief veel aandacht in de Tweede Kamer en in de media voor milieusubsidies. De discussie spitste zich toe op twee punten: het subsidiëren van onderzoek door natuur- en milieuorganisaties waarvan de kwaliteit van onderzoeksmethode en/of de juistheid van de uitkomsten betwist wordt, en het subsidiëren van juridische acties door natuur- en milieuorganisaties tegen de landelijke of decentrale overheid.

Aan deze discussie lag een aan Minister Cramer gerichte brief ten grondslag van de Raad Nederlandse Detailhandel (RND) van 19 juni 2008, die ook direct naar de media was verstuurd. De RND informeerde hiermee naar de betrokkenheid van VROM bij subsidies aan Vereniging Milieudefensie, waarmee onderzoek naar de herkomst van hout voor tuinmeubelen werd gefinancierd. De RND stelde dat de wijze van onderzoek ondeugdelijk was en dat publicaties die volgden uit dit onderzoek negatieve gevolgen hadden voor sommige winkelbedrijven. In de reactie van de Minister aan de RND en aan de Kamer (TK 30 196, nr. 39) zijn vervolgens de randvoorwaarden van de SMOM-regeling nog eens uiteengezet en de betrokkenheid van VROM bij de subsidies aan Milieudefensie toegelicht. Voorts heeft de Minister in reactie op de twee eerder genoemde kritiekpunten aangegeven dat: “Daar waar sprake is van een wel heel eenzijdig debat over milieukwesties (gestimuleerd door milieuorganisaties), een debat dat bovendien gebaseerd is op onjuiste of onvolledige informatie of dat op ondemocratische wijze wordt gevoerd, vind ik wel dat we als rijksoverheid zeer kritisch moeten zijn. Als daarvan sprake is, zal ik dan ook niet aarzelen dat in een gesprek met de betreffende milieuorganisatie aan de orde te stellen. En uiteindelijk, als deze eenzijdigheid of onvolledigheid in het debat voortduurt, kan dit leiden tot stopzetting van de subsidie.”

Wat betreft de kwaliteit van onderzoek en de wijze waarover een maatschappelijke organisatie communiceert is aan de maatschappelijke organisatie zelf, zover dat gebeurt binnen de regels van onze democratische rechtsstaat. Bij de indiening van een project- of programmavoorstel wordt de kwaliteit van het voorstel getoetst.

Ten aanzien van het tweede kritiekpunt, het subsidiëren van juridische acties tegen de landelijke of decentrale overheid, heeft afgelopen jaar bij de beoordeling van de aanvragen het al dan niet inzetten van juridische acties als middel geen rol gespeeld bij de toekenning van subsidies, omdat de SMOM-regeling dit niet verbiedt. De algemene indruk is, dat dit aspect nauwelijks aan de orde is als het om SMOM-subsidies gaat.

Mogelijke herziening SMOM-regeling

De Minister heeft in december 2008 besloten slechts programmasubsidies voor 1 jaar toe te kennen in afwachting van een mogelijke wijziging van de SMOM.

Aspecten waar naar gekeken gaat worden zijn:

- de sturing,
- de beoordelingscriteria,
- aansluiting op beleidsprioriteiten,
- de duur en vrijblijvendheid van programma's,
- en het subsidiëren van juridische acties.

Daarnaast heeft de Minister de natuur- en milieuorganisaties gevraagd een gedragscode op te stellen. Onder leiding van Stichting Natuur en Milieu is dit opgepakt.

2.2 Programma's

Alle aanvragers van programmasubsidie zijn vooraf aan de subsidietoekenning schriftelijk benaderd met de mededeling dat in 2009 de regeling naar alle waarschijnlijkheid wordt aangepast en daarom voor slechts voor één jaar subsidie wordt verleend.

Voor 8 van de 14 ingediende programma's is subsidie verleend voor de termijn van 1 jaar. De overige 6 zijn afgewezen. De programma-aanvragers die zijn gehonoreerd betreffen:

Milieudefensie is benaderd met het verzoek het onderzoek rondom de tuinmeubels uit het programma te halen. Milieudefensie heeft per brief aangegeven hiertoe bereid te zijn en heeft binnen het thema globalisering dit onderwerp vervangen door expertmeetings met stakeholders. Met deze werkwijze wordt constructief gewerkt aan oplossingen.

IUCN richt zich met dit programma op de verduurzaming van drie productieketens, te weten: visserij, biomassa en soja. Verder is er aandacht voor de ontwikkeling van een aantal innovatieve instrumenten die onder de aandacht gebracht zullen worden bij het bedrijfsleven.

Enviu heeft nog niet eerder een programmavoorstel ingediend. Wel heeft zij in de afgelopen jaren een aantal succesvolle en in het oog springende projecten uitgevoerd. De bekendste zijn de Duurzame Danceclub en de Hybride Tuk Tuk. Enviu weet een breed mediabereik te genereren en heeft een gewaardeerde status verworven in de Nederlandse wereld van natuur- en milieuorganisaties.

Stichting WECF is een internationaal georganiseerde gender-organisatie. Zij ontvangt al enige tijd programmasubsidie vanuit de SMOM-Regeling. De huidige programmasubsidie eindigt dit jaar. WECF omarmt niet zelden onderwerpen op het raakvlak van gezondheid en milieu en publiceert hier ook over. Er worden in dergelijke publicaties regelmatig niet-wetenschappelijk onderbouwde conclusies getrokken ten aanzien van bepaalde stoffen, materialen of situaties die in de ogen van WECF gezondheidsklachten kunnen veroorzaken.

LHUMP heeft momenteel een programma lopen dat eind maart 2009 eindigt. Het unieke van de aanpak van LHUMP is dat zij haar doelgroep van hogeschool- en universiteitsstudenten goed weet aan te spreken, doordat de organisatie gevormd wordt door mensen uit deze doelgroep. Er zijn meer initiatieven die zich richten op jongeren, maar LHUMP onderscheidt zich hiervan doordat ze zelf echt op de vloer van de onderwijsinstellingen actief is.

Stichting Both Ends breidt met dit programma het vorig jaar gehonoreerde programma uit met een communicatieactiviteit en gaat hierbij een interessante coalitie aan met LokaalMondiaal.

Stichting Bancktrack heeft een gedegen plan en een autoriteit is op haar vakgebied. De Stichting weet iets te bereiken in de bankwereld en toont dit in voldoende mate aan.

Nederlandse Stichting Geluidshinder (NSG) eindigde op een plek op de rankingslijst waar ze recht hadden op het restbudget. Slechts een beperkt deel van het programma van NSG levert een zinvolle bijdrage aan milieubeleid en duurzame ontwikkeling. Dit betreft het 'burgerdeel'.

2.3 Projecten algemeen

In 2008 zijn 102 projectaanvragen voor de algemene tender ingediend voor een totaalbedrag van ca. €15 miljoen waarvan 30 aanvragen zijn gehonoreerd. De projectvoorstellen richten zich op een

grote diversiteit aan onderwerpen. Naast thema's die aansluiten bij de beleidsprioriteiten "schoon en zuinig", "markten voor duurzame producten", "mooi Nederland" en "burgers in een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving" wordt aandacht gevraagd voor andere thema's zoals antropogene onderwatergeluiden, duurzame belegging van pensioengelden & hergebruik van ziekenhuisbedden.

Een aantal van de gehonoreerde projectvoorstellen die aansluiten bij de beleidsprioriteiten van de Minster zijn:

"Cradle to Cradle in de praktijk" van Stichting de Provinciale Milieufederaties, "Eco-tas het duurzame alternatief" van Stichting Green Wish, "Duurzaam inkopen in opleidingen in het hoger onderwijs" van Stichting Duurzaam Hoger Onderwijs, "Afkicken van je olieverslaving", Time to Turn.

Alle voorstellen overziend ligt er een sterke focus op de klimaatproblematiek. Ook de vorig jaar geconstateerde trend dat er sterk gericht wordt op de duurzame consument zet zich voort. Verder heeft "Cradle to Cradle" in minimaal 3 aanvragen een belangrijke rol gespeeld.

Tevens valt ook dit jaar te constateren dat er ook een aantal organisaties aanvragen doet, waarvan het hoofddoel niet milieu of duurzame ontwikkeling is. Voorbeelden zijn: DIGH (non-profit organisatie gelieerd aan Aedes) die uit MVO-oogpunt investeert in de renovatie en isolatie van flatgebouwen in Letland en daar een sneeuwbaaleffect van uit wil laten gaan, FNV die de werkplek wil verduurzamen, FORUM die Nieuwe Nederlanders in wijkverband wil betrekken bij milieu en duurzaamheid. En organisaties met doelgroep jongeren en vrouwen zoals Nationale Jeugdraad en de Nederlandse Vrouwenraad.

In 2007 werd geconstateerd dat er een diffuus gebied was tussen de SMOM-regeling en de Regeling Draagvlak Natuur van het ministerie van LNV. Dit leidde tot een toenemend aantal SMOM-aanvragen die (bijna) geheel gericht waren op natuur en landschap of dierenwelzijn. De uitvoerende diensten (cq. SenterNovem en Dienst Regelingen) hebben hier contact over gehad en door zorgvuldig gekozen communicatie komt dit verschijnsel in 2008 nauwelijks meer voor.

Voorbeeldprojecten SMOM algemeen 2008

Ter illustratie volgen hier enkele voorbeeldprojecten:

- Het project Het Blauwe Geluid van Stichting Noordzee is qua onderwerp innovatief te noemen. Het is lovenswaardig dat de Stichting inspeelt op een knelpunt waar zij in de uitvoering van andere projecten tegen aan is gelopen. Het onderwerp wijkt dusdanig af van het lopende programma van Stichting Noordzee dat het gerechtvaardigd is om een projectvoorstel naast een lopend programma in te dienen;
- Het project van de Stichting Zonneboot Race beoogt met haar project Dutch Open Solar Boat Challenge samenwerking met andere initiatieven zoals in Friesland. Dit kan leiden tot een volwaardig Nederlands 'water'-alternatief van de Solar race voor zonneauto's. Het educatieve programma rondom deze race kan een aardige opsteker zijn voor leerlingen van verschillende leeftijden;
- Stichting Holy wil met haar Clips voor Duurzaamheid jongeren bereiken via clips die getoond worden op screens die in snoepautomaten zijn verwerkt. Deze werkwijze is al eerder succesvol gebleken in het project "Clips voor vrijheid";
- Stichting Actie Strohalm wil met haar demonstratieproject Gota Verde bijdragen aan verduurzaming van biobrandstoffen. Interessant aan dit project is dat Actie Strohalm het toetst aan de criteria van de Commissie Cramer;
- Het project Eco-Tas van Greenwish betreft een burgerinitiatief dat door deze organisatie begeleid wordt. Hoewel er vraagtekens zijn bij het daadwerkelijke milieueffect van een dergelijk initiatief, blijkt uit het verleden dat soortgelijke projecten een goede bijdrage kunnen leveren aan

het maatschappelijk debat rondom verpakkingsmaterialen. Maatschappelijk debat is één van de voornaamste doelstellingen van de SMOM-regeling;

- Het project Nieuwe Nederlanders betrekken in de wijk voor milieu en duurzaamheid van FORUM is primair gericht op de multiculturele bewoners van stadswijken en sluit aan op het beleid van Wonen, Wijken en Integratie;
- De projecten “Afkicken van je olieverslaving“ van de stichting Time to Turn en Invitational Conference Dag Schepping van het Christelijk Ecologisch Netwerk zijn religieus geïnspireerd. Het eerste project is op basis van de ranking wel gehonoreerd, het tweede project niet.

2.4 De nieuwe module “Internationale Samenwerking”

Dit jaar bevat de SMOM voor het eerst een aparte module Internationale Milieusamenwerking (IMS). Deze module is het resultaat van procedurele integratie van twee aparte subsidieregelingen, te weten de Subsidieregeling Maatschappelijke Organisaties en Milieu 2007 (SMOM) en de Subsidieregeling Internationale Milieusamenwerking (SIM).

De module internationale milieusamenwerking (voorheen IMS) is bedoeld om internationale samenwerking op het gebied van het milieu te bevorderen. Daarbij ligt in 2008 de aandacht specifiek op het creëren van maatschappelijk draagvlak en zoeken naar mogelijke oplossingen voor het verminderen van de emissie van broeikasgassen, energiebesparing en de inzet van duurzame energiebronnen, het verminderen van de milieudruk over de gehele productieketens en het duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Onderwerpen die ook aansluiten bij de beleidsprioriteit “Schoon en Zuinig” van Minister Cramer.

Daarnaast konden in 2008 in het kader van deze module ook aanvragen worden ingediend voor het stimuleren van activiteiten ter ondersteuning van de uitvoering van Memorandums of Understanding of ter bevordering van de naleving van Europese milieurichtlijnen en milieuverdragen van de Verenigde Naties.

Gezamenlijk vertegenwoordigden de 36 aanvragen bijna een bedrag van 2,5 miljoen euro waarvan er 14 projecten zijn gehonoreerd. Opvallende eigenschappen zijn: een aantal aanvragen is van juridische aard en gericht op het beter toegankelijk maken van milieu-informatie (Århus). Ook scheepvaart en ketenverduurzaming van kolenwinning zijn opvallende onderwerpen.

Voorbeeldprojecten Module Internationale Milieusamenwerking 2008

Enkele interessante projecten uit de module Internationale Milieu Samenwerking zijn:

- Een project dat zich richt op behoud van biodiversiteit door analyse en verduurzaming van keten voor specerijen en kruiden (St. Both Ends).
- Een project dat de naleving van Arhusverdrag in de nieuwe EU-lidstaten wil bevorderen door toegang tot jurisprudentie te vergroten en een dialoog op te starten tussen juristen. Men gaat een zogenoemde Århus Tool-kit produceren (Justice & Environment).
- Het project "Klimaatvluchtelingen" (Vrije Universiteit /IVM) valt buiten de gehonoreerde projecten. Dit is een onderdeel van klimaatbeleid (adaptatie) dat in de SMOM nog niet aan de orde is geweest. Het is laag beoordeeld op specifieke thema's (m.n. energiebesparing) die dit jaar voor deze module waren geformuleerd.
- In het licht van de biomassa-discussie is een project over onderzoek naar alternatieve eiwitbronnen ook interessant. Hiermee wordt de vraag naar soja kleiner en daarmee het risico van niet-duurzame sojateelt in Zuid-Amerika (Stichting Milieudefensie).
- Een ander project gaat een bijdrage leveren aan beleidsdiscussies over gewenste financieringsstromen vanuit Nederland en de EU (onder meer leningen door de European Investment Bank). Geconstateerd is dat daarin lang niet altijd doelstellingen op het gebied van duurzame ontwikkeling worden opgenomen.

Een aantal projecten heeft betrekking op energiegebruik door scheepvaart. Een industrietak die minder aandacht krijgt in het Kyoto-protocol. Eén van de projecten wil aansluiten bij de problemen die vissers hebben met de hogere brandstofkosten door aandacht te vragen voor energiezuiniger en daarbij tevens milieuvriendelijker visvangsttechnieken.

2.5 De module “Milieubeleid van Deur tot Dampkring”

Dit jaar bevat de SMOM voor de tweede achtereenvolgende keer de module “Milieubeleid van deur tot dampkring”. Het gaat om projectvoorstellen met een vernieuwende aanpak die gericht is op het bereiken van burgers die geen of weinig interesse hebben voor het milieubeleid en waarbij de tot nu toe gebruikte methoden niet het gewenste effect opleveren. Het doel is deze mensen meer dan eenmalig kennis te laten maken met milieu-issues en te activeren tot milieubewuster gedrag, waarmee ook wordt aangesloten bij de beleidsprioriteit “burgers in een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving”.

In 2008 zijn er 13 voorstellen ingediend voor deze module voor een totaalbedrag van bijna €1,5 miljoen, waarvan er 6 zijn gehonoreerd. Het aantal aanvragen is aanzienlijk gedaald ten opzichte van 2007. Toen werden er nog 32 aanvragen ingediend. In vergelijking met vorig jaar is ook de kwaliteit van de projecten dit jaar minder hoog. De aansluiting op de beoogde doelgroep ontbreekt regelmatig. Veel indieners hebben de in de beschrijving van de module gebruikte omschrijvingen “moeilijk bereikbaar”, “ongeïnteresseerd” en “laag opgeleid” geassocieerd met jongeren, allochtonen en de 40 probleemwijken van (voormalig) minister Vogelaar.

Evenals in 2007 is er binnen de module “Milieubeleid van Deur tot Dampkring” gewerkt met een adviesraad voor de advisering over de projectaanvragen. De adviesraad is van mening dat een groot aantal ingediende voorstellen van onvoldoende kwaliteit is. Zij heeft geadviseerd om slechts 6 van de 13 aanvragen te honoreren en is van mening dat de overige projecten onvoldoende bijdragen aan het doel van de SMOM-regeling en deze specifieke module. Dit betekent dat niet het gehele beschikbare budget is uitgeput. De projecten ‘De straatwaarde van duurzaamheid’ van Stichting wAarde en ‘Duurzaam de deur uit’ van Stichting Tiye Internationaal hebben het voordeel van de twijfel gekregen van de adviesraad en zijn als vijfde en zesde gerankt.

Voorbeeldprojecten 2008 Module “Milieubeleid van Deur tot Dampkring”

Enkele bijzonderheden binnen de module zijn:

- Het project "Waterspiegel; jongeren en klimaat in Nederland" van stichting wAarde wil de klimaatbeleving en kennis bij jongeren stimuleren. Dit willen zij doen door de effecten van klimaatverandering zichtbaar te maken middels het beplakken van scholen en eigen woonhuizen op NAP-niveau met blauwe-golf-kunststickers. Op verzoek heeft deze stichting de schriftelijke intentie uitgesproken om binnen haar project te werken met milieuvriendelijke en verwijderbare stickers.
- Het project "De Duurzame wijk" van VvE-belang wil Verenigingen van eigenaren ondersteunen bij het nemen van duurzame initiatieven ten behoeve van de leefomgeving in en rondom appartementengebouwen.
- Het project "De Groene Karavaan van De Wolden" van Ecodomus wil met een bewustzijnsveranderingscampagne in alle dorpen van de Drentse gemeente De Wolden de bewoners bewust maken van de wijze waarop ze omgaan met milieu, energie en duurzaamheid. Het plan van aanpak en de aansluiting met de moeilijk bereikbare burger was echter onvoldoende uitgewerkt, waardoor dit project niet is gehonoreerd.
- Het project "Het Geluksmuseum" van Stichting Aarde-werk wil kinderen op de basisschool met behulp van een workshop een positief zelfbeeld geven dat duurzaam gedrag tot gevolg zou hebben. De doelgroep en probleemanalyse zijn echter niet voldoende onderbouwd, daarom is ook dit project niet gehonoreerd.

2.6 Intra- en interdepartementale afstemming

Alle relevante vakdirecties is advies gevraagd over de ingediende project- en programma-aanvragen. Over enkele projecten is bovendien contact geweest met het ministerie van LNV om de ingediende aanvragen te vergelijken met de aanvragen voor de (deels overlappende) Regeling Draagvlak Natuur. Met de Rijksvoorlichtingsdienst en de afdeling Communicatie van VROM heeft afstemming plaats gevonden over de recent gewijzigde regels voor Coproducties. Alle aanvragen die op enigerlei wijze film- of geluidsmateriaal gebruiken bij de in te zetten middelen zijn nauwgezet getoetst aan de nieuwe beleidslijnen op dit gebied.

2.7 Nieuwe organisaties

Er zijn dit jaar veel nieuwe aanvragende organisaties. Grofweg kan gesteld worden dat 25% van de aanvragen gedaan is door nieuwe aanvragers. Van de voorstellen die zijn gehonoreerd is een kleine 20% afkomstig van nieuwe aanvragers.

De nieuwe aanvragers zijn: Alimenterra, APS, CEE bankwatch network, ClubFair foundation, Communicado Foundation, Cradle to Cradle Planet Foundation, European Environmental Bureau, Eurosite, Federatie Nederlandse Vakbeweging, Institute for Environmental Security, Justice & Environment - European Network of Environmental Law Organisations, Kairos Tools, KSD, Kustvereniging EUCC, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, NCIV (Nederlands Centrum voor Inheemse Volken), St. Fair Nature, St. Triple E, Stichting "Vrienden van Ziburys", Stichting Carbon Coins, Stichting Dag van Respect, Stichting Dutch International Guarantees for Housing (DIGH), Stichting Duurzame Groei Nederland, Stichting Duurzame Sport, Stichting Hardhoutalternatieven, Stichting Holy, Stichting Innovative Development Solutions, Stichting Jij maakt uit!, Stichting Katilim, Stichting Kwaliteit is duurzaamheid, Stichting Lawine, Stichting Phil. Vegetarisch Centrum, Stichting Pink Sweater Productions, Stichting Seas at Risk Federation, Stichting ter bevordering van agrarische bedrijfs- en gebiedsontwikkeling, Stichting ter ondersteuning van ANPED, Stichting Wageningen Integral Centrum for Land Use Management, Stichting Zeeuwse Zonneboot Race, Vereniging PEFC Nederland, Vogelbescherming Nederland en VvE Belang.

In onderstaande tabel staan voor het jaar 2008 de percentages van de ingediende aanvragen en gehonoreerde aanvragen die afkomstig zijn van andere organisaties dan de grote natuur-, en milieuorganisaties¹. Hierbij is een onderscheid gemaakt in programma's en projecten (inclusief de modules MvDtD en IMS).

Tabel: Percentage aanvragen in 2008 afkomstig van andere organisaties dan de grote NMO's.

	Ingediende aanvragen	Gehonoreerde aanvragen
Projecten (inclusief modules)	89%	84%
Programma's	86%	75%

¹ IUCN, IVN, Greenpeace, Milieudefensie, Natuurmonumenten, Stichting De Noordzee, Stichting Natuur en Milieu, Vogelbescherming, De Landschappen, Wereld Natuur Fonds, Waddenvereniging, VOFF (G11) en de Provinciale Milieufederaties.

3 Trendanalyse SMOM periode 2004 t/m 2008

Over de periode 2004 t/m 2008 worden per indicator de trends geanalyseerd voor de binnengekomen projectaanvragen. Voor de projecten in het kader van de module “Internationale Milieusamenwerking” kan nog geen trendanalyse worden gemaakt aangezien de module nog maar 1 jaar bestaat.

3.1 Indicator Aanvragen en budgetten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal aanvragen en budgetten voor de jaren 2004 t/m 2008.

Projecten				
Jaargang	Aantal Aanvragen	Aantal gehonoreerd	Gevraagd Bedrag	Toegekend bedrag
2004	220	77 (35%)	€24.698.672,00	€3.463.023,04 (14%)
2005	151	51 (34%)	€14.266.332,00	€2.918.847,21 (20%)
2006	114	38 (33%)	€9.988.259,75	€2.426.580,00 (24%)
2007	100	33 (33%)	€15.467.925,99	€2.703.905,08 (17%)
2008	102	30 (29%)	€14.397.897,49	€3.095.000,00 (21%)
Themamodule				
DBO 2005	24	12 (50%)	€1.876.620,00	€939.708,01 (50%)
DBO 2006	11	10 (91%)	€1.904.671,00	€954.511,00 (50%)
MvDtD 2007	33	11 (33%)	€5.265.663,93	€1.229.724,61 (23%)
MvDtD 2008	13	6 (46%)	€1.486.002,67	€ 636.164,26 (43%)
IMS 2008	36	14 (39%)	€2.523.552,23	€ 950.000,00 (38%)
Programma's				
2004	12	7 (58%)	€10.102.324,00	€2.542.185,00 (25%)
2005	24	20 (83%)	€14.016.995,00	€9.365.044,00 (67%)
2006	9	6 (67%)	€3.984.209,00	€2.039.727,00 (51%)
2007	8	6 (75%)	€10.419.470,33	€6.465.545,39 (62%)
2008	14	8 (57%)	€8.035.655,57	€1.726.000,00 (1 jaar)

Sinds 2004 is het aantal project-, en programma-aanvragen gedaald, in 2008 is het aantal echter weer gestegen. Dit kan te verklaren zijn door het aantal organisaties die een programma hebben afgerond en nu een nieuw programmavoorstel hebben ingediend. Voor het aantal programma-aanvragen blijft het door de 3-jaarlijkse dynamiek moeilijker om een trend te signaleren en hieruit conclusies te trekken dan voor de projecten en modules. Een andere verklaring voor het hoge aantal aanvragen, zijn de aanvragen die in het kader van de nieuwe module IMS zijn ingediend.

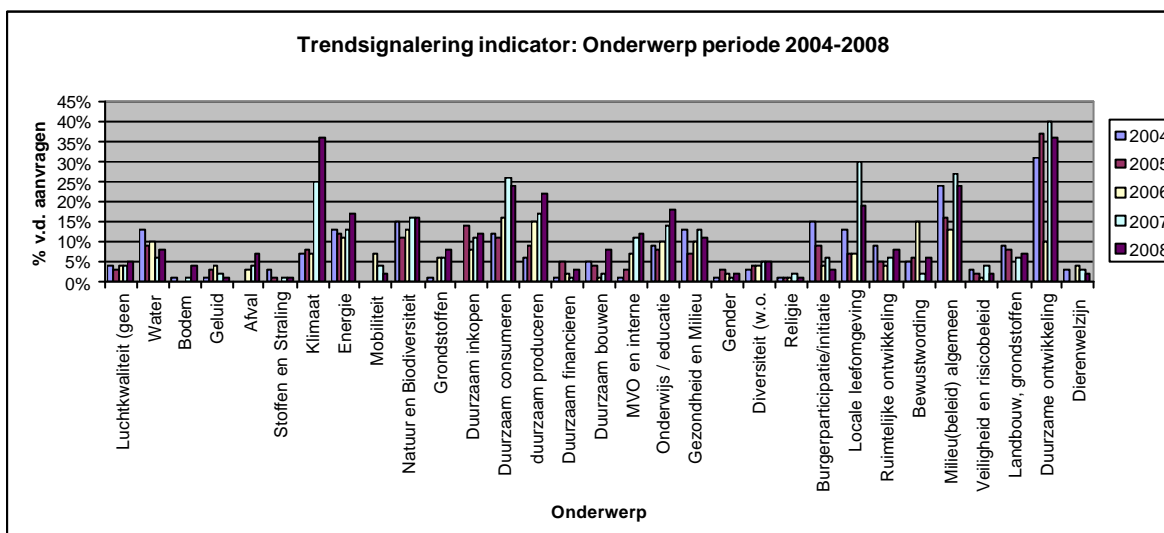
Het totaal beschikbare subsidiebudget is elk jaar aanzienlijk minder dan het gevraagde budget. Dit gold dit jaar niet voor de module “MvDtD” aangezien dit jaar een aantal projecten niet zijn gehonoreerd om andere redenen dan budgetuitputting (namelijk kwalitatief onvoldoende).

De dalende trend van het aantal reguliere projectaanvragen lijkt dit jaar te zijn gestopt met een vergelijkbaar aantal algemene projectaanvragen als vorig jaar. Wat wel opvalt, is het aantal aanvragen in het kader van de module “Milieubeleid van Deur tot Dampkring” dat is gehalveerd ten opzichte van het jaar daarvoor. Verklaring kan liggen in het feit dat organisaties ervoor gekozen hebben om het projectvoorstel als algemeen project in te dienen. Het aantal aanvragen voor de nieuwe module “IMS” is ongeveer vergelijkbaar met het aantal aanvragen dat binnenkwam toen het

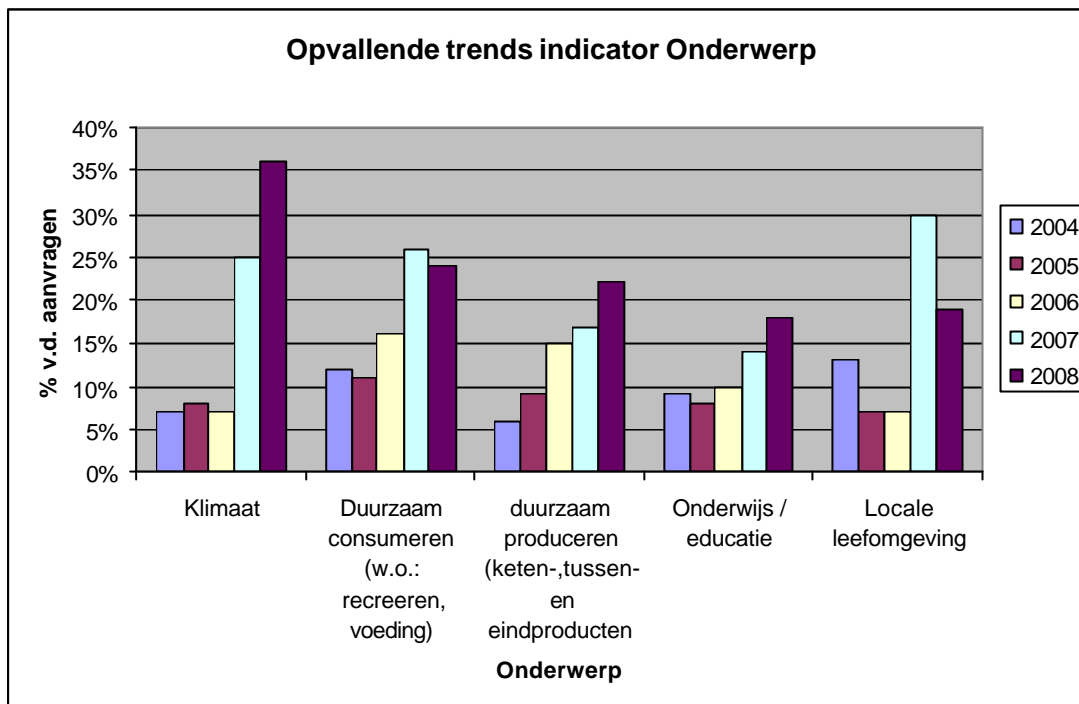
nog een aparte regeling betref. Voor de programma's is bijna een verdubbeling te zien van het aantal aanvragen ten opzichte van vorig jaar. Dit is te verklaren door de driejaarlijkse cyclus van programma's. Van de organisaties die in 2005 subsidie toegekend hebben gekregen voor een programma heeft 1/3 van deze organisaties in 2008 wederom subsidie aangevraagd voor een nieuw programma.

3.2 Indicator Onderwerpen

De onderwerpen waarop de aanvragen die binnen zijn gekomen zich richten, variëren van dierenwelzijn tot afval. Er is sprake van een evenwichtige spreiding van onderwerpen. Er is veelvuldig gecommuniceerd over de wens om doelstellingen meer SMART (Specifiek, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden) te maken. Hierbij zullen naar verwachting de ambities van de maatschappelijke organisaties zich beter vertalen naar meer realistische en haalbare doelstellingen. Onderstaande tabel geeft per jaar een overzicht van het percentage van het totaal aantal binnengekomen aanvragen met een bepaald onderwerp hadden in de periode 2004 t/m 2008. Het gaat hierbij om alle binnengekomen aanvragen.

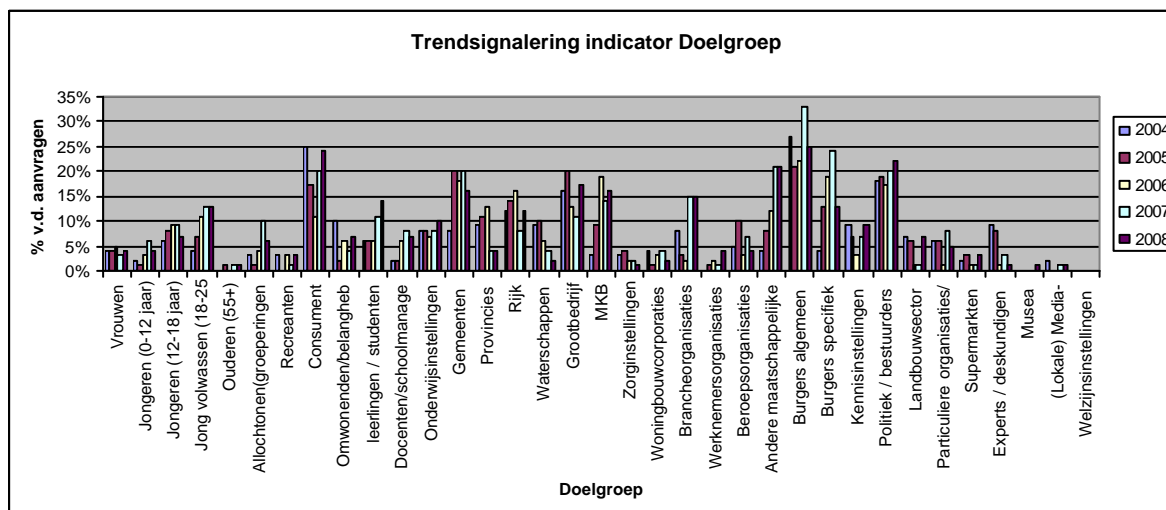

In onderstaande tabel wordt op enkele opvallende trends ingezoomd. Opvallend is dat voor het percentage aanvragen met onderwerp “Klimaat” vanaf 2007 een significante toename is te zien. Dit is in lijn met de wereldwijde aandacht voor dit onderwerp onder meer door toedoen van de film “An Inconvenient Truth” met Al Gore. Tevens opvallend is een toename in 2007 van het percentage projectaanvragen met onderwerp “locale leefomgeving”. Dit kan verklaard worden door de introductie van de module “Milieubeleid van Deur tot Dampkring” waarbij projecten vaak een lokale insteek hadden. Dat dit aantal in 2008 weer is teruggelopen is te verklaren door het in dat jaar gehalveerde aantal binnengekomen in het kader van deze module. Tevens is een toename te signaleren voor het percentage aanvragen dat als onderwerp “onderwijs en educatie” heeft. In de periode 2004 t/m 2008 is een groeiend percentage aanvragen met onderwerp “duurzaam produceren” te zien wat onder meer te verklaren is door het feit dat dit 2 jaar een aparte module is geweest. Gezien deze ontwikkelingen kan een voorzichtige conclusie worden getrokken dat met behulp van de SMOM-subsidie maatschappelijke organisaties een bijdrage leveren aan de beleidsprioriteiten “Schoon en Zuinig” en “Markten voor duurzame producten”.

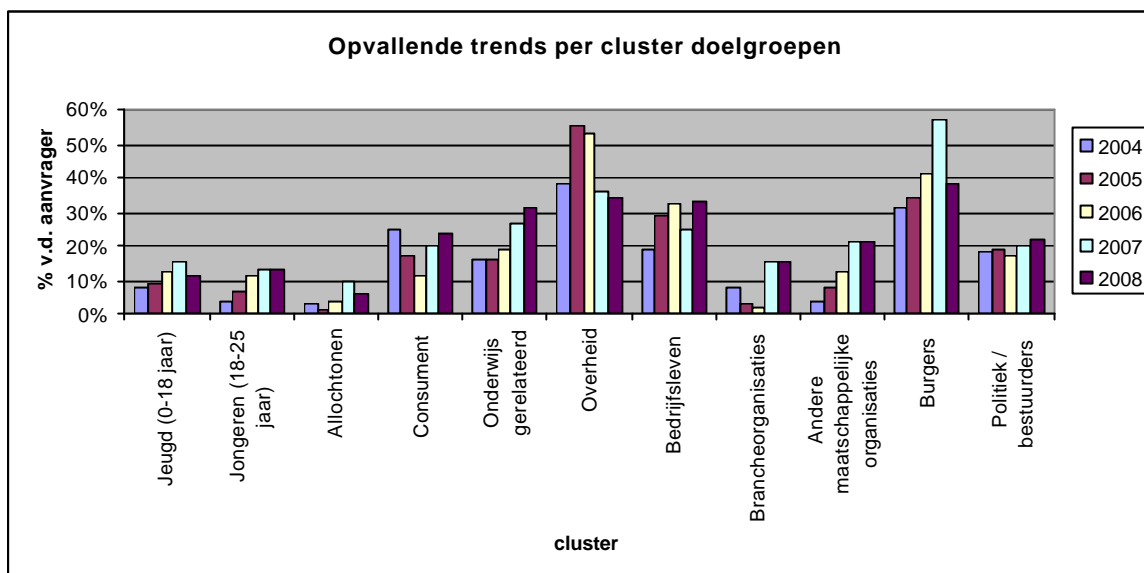

3.3 Indicator Doelgroepen

De doelgroepen waarop de aanvragen zich richten vertonen een grote verscheidenheid. Vaak zijn het ook meerdere doelgroepen waar een aanvraag zich op richt. Burgers en de overheid blijven de grootste doelgroepen. Gezien de doelstelling van de SMOM-regeling: “het bevorderen van het maatschappelijk debat over milieu en duurzaamheid”, zijn burgers een voor de hand liggende doelgroep waarop de projecten zich richten. Een verklaring voor de toename van het percentage aanvragen met als doelgroep “allochtonen (groeperingen)” wordt gevonden in het feit dat de module “Milieubeleid van Deur tot Dampkring” in 2007 is gestart en veel indieners de in de module gebruikte omschrijvingen “moeilijk bereikbaar”, “ongeïnteresseerd” en “laag opgeleid” hebben geassocieerd met de doelgroepen VMBO-jongeren, allochtonen, mensen met weinig geld en probleemwijken. Dat het percentage aanvragen met doelgroep “Allochtonen” in 2008 weer afneemt is te verklaren door de halvering van het aantal aanvragen in het kader van de module “MvDtD” in dat jaar.

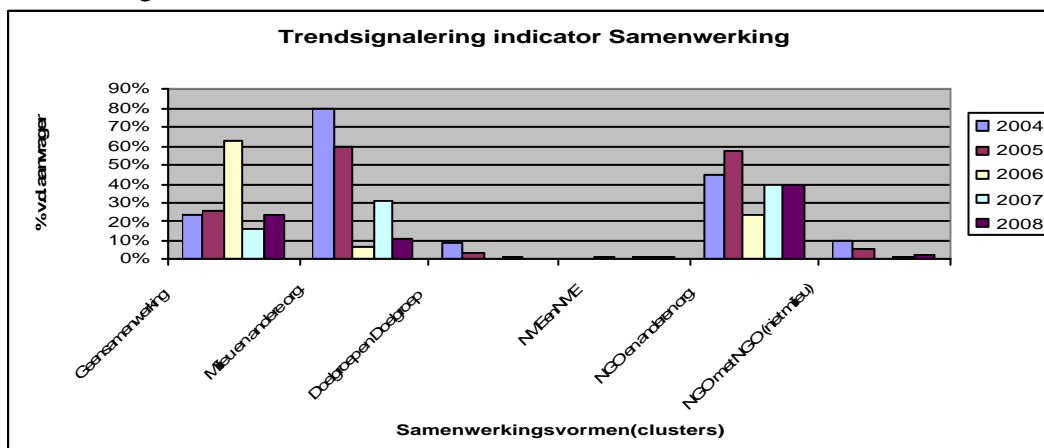

In onderstaande tabel is een aantal doelgroepen geclusterd. Opvallende trend is dat het percentage aanvragen dat zich richt op de lokale, provinciale en/of rijksoverheid afneemt. De projecten lijken zich meer te gaan richten op het onderwijs, de consument, burgers en het bedrijfsleven. In het kader van de doelstelling van de SMOM-regeling, namelijk het bijdragen aan het maatschappelijk debat over milieu en duurzame ontwikkeling, is dit een positieve ontwikkeling te noemen.

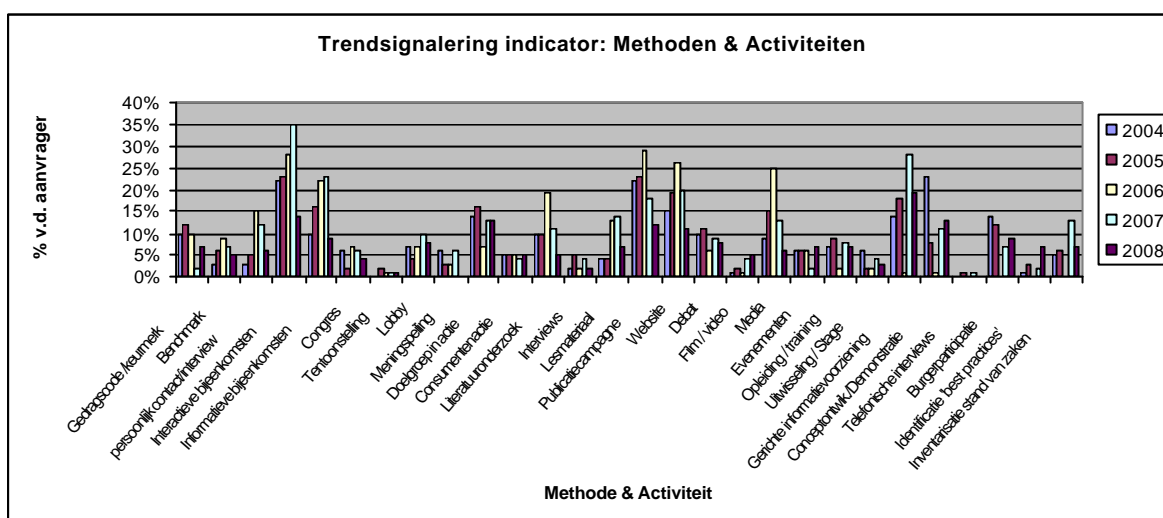
3.4 Indicator Samenwerking

Slechts in zo'n 20% van de projectaanvragen wordt door de aanvrager individualistisch een project uitgevoerd. In andere gevallen wordt al dan niet geformaliseerd samengewerkt met andere organisaties of bijvoorbeeld de doelgroep. Wat opvalt is dat de samenwerkingsvorm tussen milieuorganisaties en andere (niet milieu)organisaties over de jaren heen afneemt. Dit kan zijn omdat milieuorganisaties zelf de nodige expertise in huis hebben. Dit kan tevens een verklaring zijn voor het feit dat het percentage van de aanvragers NGO (niet zijnde milieu organisaties) dat een samenwerkingsverband aangaan enigszins constant blijft. Deze organisaties voeren het project vaak uit in samenwerking met een milieuorganisatie en/of organisatie met specifieke milieu of doelgroepkennis. Tevens is het aandeel niet-milieuorganisaties dat een aanvraag indient groot. Voor vergroting van het draagvlak voor milieu en duurzame ontwikkeling is dit een positieve ontwikkeling te noemen.

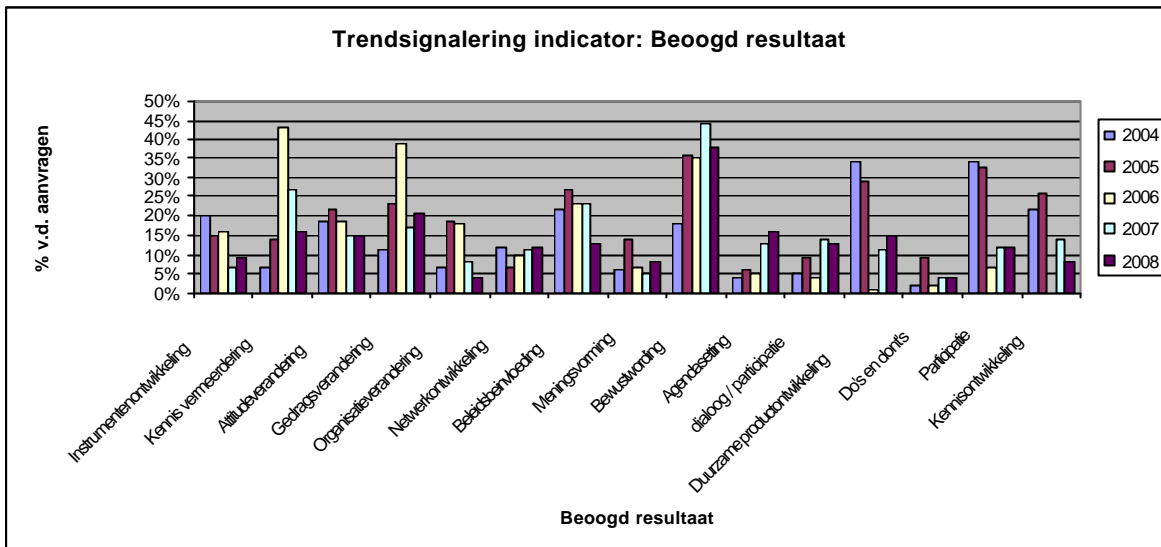
3.5 Indicator Methoden en activiteiten

De maatschappelijke organisaties zetten een breed scala aan methoden en activiteiten in om hun doelen te verwezenlijken. Interactieve bijeenkomsten, publicatiecampagnes en media zijn de meest voorkomende. Het aantal projectaanvragen dat gebruik maakt van de methodieken: interactieve bijeenkomsten (brainstormsessies, werkateliers, workshops etc.) en informatieve bijeenkomsten (voorlichtingsavonden, presentaties etc.) blijken veruit favoriet. Ook het gebruik van een website is een methode die vaak toegepast wordt. Het zijn methodieken die goed aansluiten bij de doelstellingen van SMOM, het creëren van maatschappelijk debat.

3.6 Indicator Beoogde resultaten

De indicator: het beoogde resultaat, betreft hetgeen de projecten proberen te bereiken. Onderstaande tabel geeft per jaar het percentage van de totale aanvragen dat een bepaald resultaat beoogd. Uit de tabel is op te maken dat er door de jaren heen er geen duidelijke lijn te zien is voor deze indicator. Er is veel fluctuatie. Wel kan geconcludeerd worden dat door de jaren heen de meeste aanvragen zich bewustwording als doel hebben gesteld. Een trend die gesignaleerd kan worden is dat het aantal aanvragen dat zich als doel kennisontwikkeling stelt, lijkt af te nemen en er meer op agendasetting wordt gericht. Toch is het voorbarig om conclusies aan pieken in deze tabel te verbinden omdat projecten vaak niet één resultaat maar meerdere resultaten nastreven.

3.7 Indicator Project succesvol

Het succes van de projecten hangt af van de mate waarin aan de doelstellingen is voldaan na afronding van het project. Deze indicator is pas later dan 2004 bijgehouden in de database waardoor vooral de laatste jaren een waarheidsgetrouw beeld geven van de trendsignalering. Onderstaande tabel geeft per jaar een overzicht van het percentage van de in dat jaar gehonoreerde aanvragen met de mate van succes van dat project. Het is nog te vroeg om conclusies te verbinden of trends te signaleren. De looptijd van projecten kan namelijk variëren van 1 tot 3 jaar waardoor voor een groot aantal van de projecten het succes nog niet is bepaald, aangezien de projecten nog niet zijn afgerond. Bijvoorbeeld een project dat in 2005 is gehonoreerd, als startdatum 1 januari 2006 met een looptijd van drie jaar waardoor de einddatum pas 1 januari 2009 is. Deze organisatie heeft vervolgens nog maximaal een half jaar voor het indienen van een vaststellingsformulier waardoor pas in juni 2009 het succes van dit project bepaald kan worden aan de hand van het eindrapport.

